

Enheten för samhällsplanering
Lisa Rehnström

Yttrande över remissen Kraftsamling för framtidens energi

Er beteckning: M2017/00026/Ee

Länsstyrelsen i Stockholms län är positiv till förslagen i Energikommisionens betänkande. Det är rimligt att utforma den svenska energipolitiken på samma sätt som energisamarbetet inom EU med ekologisk hållbarhet, konkurrenskraft och försörjningstrygghet som ramar. Det är viktigt att Sverige säkerställer en säker och tillräcklig elförsörjning som kan bidra till social och ekonomisk utveckling, som bevarar och stärker näringslivets internationella konkurrenskraft och som samtidigt bidrar till att nå de uppsatta miljö- och klimatmålen.

Avsnitt 7.2.1 Energipolitiska mål

Länsstyrelsen tillstyrker de målnivåer som Energikommisionen föreslår angående förnybar elproduktion och energieffektivisering. Vi delar Energikommisionens bedömning om att en effektiv användning av energi stärker Sveriges konkurrenskraft, minskar klimat- och miljöpåverkan samt ökar försörjningstryggheten. Ett ambitiöst och långsiktigt energieffektiviseringsmål skapar tydlighet om energipolitikens inriktning och minskar osäkerheten vid beslut om investeringar.

Länsstyrelsen ser positivt på att Energimyndigheten får i uppdrag att tillsammans med olika branscher formulera sektorsstrategier för energieffektivisering. Att involvera branscherna i framtagandet av sektorsstrategier motiverar de aktörer som ska genomföra åtgärderna. Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att utvärdera om de branschvisa åtgärderna är tillräckliga. Vi föreslår att regionala myndigheter involveras i framtagandet av sektorsstrategierna.

Miljömålsberedningen har lämnat förslag på den framtida inriktningen för klimatarbetet, vilket också nämns i betänkandet. Länsstyrelsen saknar dock samspelet och synergier mellan de mål och åtgärdsförslag som föreslås av Miljömålsberedningen och de som presenteras i Energikommisionens betänkande. Miljömålsberedningens förslag poängterar exempelvis samhällsplaneringen som ett av de viktigaste verktygen för att nå klimatmålen.

Avsnitt 7.2.2 Förnybar energi

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning om vikten av att det vid alla tidpunkter finns tillräckligt med effekt för att tillgodose elbehovet. Länsstyrelsen håller med om att utvecklingen av energisystemet ska utgå från en mångfald av storskalig och småskalig förnybar elproduktion som är anpassad till lokala och industriella förutsättningar och behov.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att förlänga och utöka elcertifikatsystemet med 18 TWh nya elcertifikat 2030. En förlängning av elcertifikatsystemet bidrar till att utöka andelen förnybar elproduktion och ger marknadens aktörer en tydlig inriktning med långsiktigt stabila och förutsägbara villkor. En högre ambitionsnivå pekar också tydligt i riktning mot en ökad investeringstakt. Det är viktigt att styrmedlet utformas och regelbundet utvärderas så att det ger avsedd effekt.

Länsstyrelsen vill också påtala att förlängningen av elcertifikatsystemet bör inkludera produktionsslagets bidrag till effektbehovet. Det finns idag en viss tendens till att ny värmeproduktion projekteras som värmeverk istället för kraftvärmeverk. Anledningen till detta är att intäkter från elförsäljning och elcertifikat tillsammans inte täcker merkostnaden för investering i kraftvärme. Detta är bekymmersamt då kraftvärmeverk dels bidrar med produktion av förnybar energi, dels kan vara viktiga för att skapa effektbalans vintertid vid en ökad andel väderberoende förnybar elproduktion.

Länsstyrelsen saknar i betänkandet en koppling till fysisk planering av havsområden, det vill säga havs- och kustzonsplaneringen. Hav- och vattenmyndighetens förslag till inriktning för havsplaneringen med avgränsning av miljöbedömning är nu ute på samråd. Den teknikutveckling som vind- och vågkraft till havs genomgår, innebär nya möjligheter för förnybar elproduktion. Till exempel kan flytande vindkraftsparker placeras över djupare bottenar som har lägre naturvärden än grundområden och vågkraft kan vara ett alternativ där landskapsbilden är känslig för visuell påverkan. Energislagen har anspråk på plats i havet och behöver därför planeras. Det finns annars risk för att utvecklingen av dem bromsas.

Även om solel står för en liten del av landets totala elproduktion så är den ökande. Det är positivt att regeringen i sin nya Solelsstrategi föreslår åtgärder för att främja solelproduktionen. Utifrån energiöverenskommelsen om 100 procent förnybar elproduktion till 2040 är det viktigt att utbyggnaden av solelsanvändningen sker på ett effektivt sätt. För Stockholms län är solel en bra förnybar energikälla som inte kräver att ny mark tas i anspråk samtidigt som elen produceras där den ska användas.

Avsnitt 7.2.5 Småskalig produktion

Såväl den lokala som den regionala fysiska planeringen spelar en viktig roll för att säkerställa att regionerna har tekniska försörjningssystem med tillräcklig kapacitet och som bidrar till en hållbar utveckling. Det handlar om infrastruktur för produktion men också om distribution av småskalig förnybar energi till exempel genom en snabb utbyggnad av smarta elnät. För att detta ska ske på ett effektivt sätt krävs samverkan mellan offentliga och privata aktörer.

Länsstyrelsen saknar ett resonemang kring vikten av den fysiska planeringen även vad gäller energiförsörjningen. En utbyggnad av såväl befintliga elproduktionsanläggningar som nya tar mark i anspråk. Länsstyrelsen vill lyfta att det i tätbefolkade län, som till exempel Stockholms län, kan vara svårt att få fram bra lokaliseringslösningar för dessa anläggningar. När utbyggnadstakten av

förnybar och småskalig energiproduktion kommer att öka, ökar också behoven av planering av anläggningar för detta.

Ett säkert och robust elsystem

Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att Sverige även i framtiden ska ha ett robust elsystem med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Det är viktigt att skapa förutsättningar för en långsiktigt säker och hållbar elförsörjning och få till stånd samhällsekonomiskt effektiva investeringar i alla delar av energisystemet med tillförsel, omvandling, överföring, lagring och användning.

För att kunna skapa en säkerhet och robusthet i elförsörjningen är det centralt att det finns avsatt mark för tekniska anläggningar av regional och nationell betydelse. Stockholmsregionens elförsörjning är idag ansträngd och trots omfattande investeringar i stam- och regionnät kommer detta förhållande att kvarstå till en bit in på 2020-talet. Enligt Svenska Kraftnät finns det tydliga signaler om ett kraftigt ökat regionalt behov fram till 2030. Det är viktigt att trygga de anläggningar för produktion och överföring som finns i länet inklusive stamnätets anläggningar.

Länsstyrelsen håller med om att småskalighet och lokal anpassning av produktionen kombinerat med ett ökat utbyte med omvärlden innebär en ökad robusthet. Det kräver dock vissa kompletterande åtgärder som möjlighet till roterande bortkoppling, ö-drift och att samhällsviktig verksamhet kan prioriteras vid effektbrist.

Ökat behov av lagring

Länsstyrelsen vill understryka att variationer i elproduktionen innebär att elsystemet behöver bli mer flexibelt och att behovet av lagring av el kommer att öka. Beroende på hur produktionssystemet utvecklas krävs anpassningar av elnätet både inom landet och för utbyte med andra länder. Troligen kommer de regionala och lokala näten få en större betydelse då fler producerar sin egen el och behovet av att kunna lagra och styra förbrukningen ökar. En nyckelfråga är utveckling av lagringsmetoder, såväl nya som gamla. Ett nygammalt exempel är storskaliga värmelager.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att utreda förenklingar och anpassningar av befintliga regelverk och skattelagstiftning för nya produkter och tjänster inom energieffektivisering, energilagring och småskalig försäljning av el till olika ändamål samt elektrifiering av transportsektorn. Dagens regelverk och skattelagstiftning, speciellt för försäljning av el, är idag komplicerat och anpassat för stora energibolag. Regelverk kring lagring behöver utvecklas.

Avsnitt 7.2.6 Användning och energieffektivisering

Länsstyrelsen tillstyrker Energikommissionens förslag om att ett särskilt energieffektiviseringsprogram för den elintensiva industrin bör införas samt att långsiktigt hållbara system för energieffektivisering behöver utvecklas. En

utgångspunkt är erfarenheterna från det gamla programmet för energieffektivisering, PFE. En kritik som riktades mot detta var att den skattereduktion som ingick i systemet enligt statsstödsreglerna inte kunde anses vara nödvändig eftersom företagen efter vidtagna energieffektiviseringsåtgärder gjorde besparingar som vida översteg investeringskostnaderna för övergång till effektivare teknik. Skattereduktionen utgjorde i sig inget incitament för att vidta åtgärder.

Länsstyrelsen anser att ett nytt energieffektiviseringsprogram bör vara enkelt utformat för att möta företagets behov. Till exempel kan investeringsstöd kunna medges vid övergång till mer modern och effektiv teknik. Energikartläggning är ett viktigt instrument för att kunna upptäcka och åtgärda effektivitetsförluster. Vidare bör nätverk mellan företag och branscher i fråga om effektiviseringsåtgärder utvecklas ytterligare.

Avsnitt 7.2.9 Forskning

Länsstyrelsen delar Energikommissionens bedömning om att det behövs en kraftfull och målmedveten satsning på forskning och innovation inom energiområdet om uppsatta mål ska kunna nås. Energiforskningen har en avgörande roll för att nya innovativa lösningar ska komma fram för alla kraftslag. Länsstyrelsen vill peka på det glapp som vi menar finns mellan forskning och tillämpningen av densamma. Det är viktigt med en sektorsövergripande samverkan mellan det offentliga, privata och akademin exempelvis genom att utveckla plattformar för samarbete och innovation för att kunna nå full potential.

Avsnitt 7.2.11 Genomförande och uppföljning

Utvecklingen av elmarknaden sker i ett snabbt tempo och det är viktigt att svensk energipolitik följer med. Länsstyrelsen ser därför positivt på att berörda myndigheter får i uppdrag att följa utvecklingen på elmarknaden samt att en genomförandegrupp för uppföljning av de energipolitiska målen inrättas. Vi ser stora samordningsvinster med detta arbete och den uppföljning som kommer att göras av klimatpolitiken. Detta ger goda förutsättningar för att skapa en sammanhållen klimat- och energipolitik.

Allmänna synpunkter

Den utbyggnad och förändring av elproduktionsanläggningar som kan förväntas öka både vad gäller nya och befintliga anläggningar kan komma att innebära ökad arbetsbelastning och ökade kostnader för länsstyrelserna vid prövning och vid tillsyn. Detta har inte utredningen belyst.

Datum
2017-04-18

Beteckning
101-3399-2017

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektör Magdalena Bosson.
I handläggningen har samhällsbyggnadsdirektör Patrik Åhnberg, miljödirektör
Göran Åström, tillväxtdirektör Karina Uddén deltagit samt klimat- och
energistrateg Lisa Rehnström, föredragande.

Magdalena Bosson

Lisa Rehnström

